

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

**İnsan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi,
vətəndaşların hüquqi, siyasi mədəniyyət
səviyyəsinin yüksəldilməsi, sosial
və siyasi fəallığının artırılması**

Azərbaycan cəmiyyəti insan hüquq və azadlıqlarının qorunmasına, vətəndaşların hüquqi və siyasi biliklərinin artırılmasına xüsusi diqqət yetirir. Ölkəmizdə bu sahədə mühüm addımlar qədim tarixdən başlayaraq müasir dövrə qədər davam edib. Məsələn, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövründə qadınlara seçki hüququ verilməsi regionda ilk nümunələrdən biri olub.

Bu, ölkəmizin demokratik dəyərlərə olan sədaqətini və vətəndaşların hüquqlarına hörmətini göstərir. Müstəqillik dövründə isə Azərbaycanın Konstitusiyası və qanunvericiliyi insan hüquq və azadlıqlarının qorunmasını təmin edən əsas sənədlər kimi qəbul edilib. Ümumilikdə, 1995-ci ildə qəbul edilmiş Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası hər bir vətəndaşın hüquq və azadlıqlarını təmin edir və onların müdafiəsini dövlətin əsas vəzifələrindən biri kimi müəyyən edir.

Qalib dövlət, xalq statusunun məziyyətləri, yaratdığı reallıqlar

Ölkədə vətəndaş cəmiyyətinin inkişafı, gənclərin hüquqi maarifləndirilmesi və sosial fəallığının artırılması istiqamətində müxtəlif proqramlar və layihələr həyata keçirilir. Düz 5 ilərdir ki, şanlı Zəfərin Azərbaycan cəmiyyətində yaratdığı qalib dövlət, xalq statusunun məziyyətlərini, qürurunu, yaratdığı reallıqları yaşayırıq. Ötən beş ilde müsbətə doğru çox şeylər deyişib. Bütün bunlar cəmiyyətdə siyasi mədəniyyət səviyyəsinin yüksəldilməsi, sosial və siyasi fəallığının artırılmasına necə təsir göstərib? Bütün bunlar özünü cəmiyyətdə necə göstərir?

Zəfərimiz siyasi mədəniyyət, ictimai fəallıq, milli özünüdərkə sahələrində köklü dəyişikliklər yaratdı

Söyügedən məsələnin "Bakı-Xəbər"ə şərh edən yazıçı-publisist, Beynəlxalq "Alaş" Ədəbiyyat mükafatı laureati Əkbər Qoşalının fikrincə, 44 günlük müharibənin Azərbaycan tarihində hərbi-siyasi dönüş nöqtəsi olduğu bizə gün kimi aydınlaşdır: "Bununla belə Zəfər dövlətin xarici siyasetində geosiyasi mövqeni möhkəmləndirdiyi kimi, ölkə içinde də bir çox sahələrdə - önce siyasi mədəniyyət, ictimai fəallıq və milli özünüdərkə sahələrində dərin, köklü dəyişikliklər yaratdı. Beş ildilik zaman kəsiyi artıq yetərince geniş perspektiv verir: bu, Zəfərin cəmiyyətdə yaratdığı psixoloji, sosial və siyasi neticələrin konturlarını daha aydın görünməsinə imkan yaradı. Belə, Qalib dövlət statusu - cəmiyyətin özüneinamında sıçrayış yaratdı. Zəfərdən sonra ölkəmizdə ən fundamental dəyişiklik özüneinamin institutional səviyyəyə qalxmasıdır.

Əvvəllər emosional səviyyədə olan "biz bacararıq" düşüncəsi bu gün gerçək dövlət siyasetinin və gündəlik sosial davranışların əsas xəttinə çevrilib".

Siyasi davranışın yüksək səviyyədə yetişməsi müşahidə edilir

Ə.Qoşalı hesab edir ki, özüneinam ötən 5 ildə bir neçə yəndə özünü göstərib: "Birinci, dövlətə inamın yüksəlməsinə deməliyik: Cəmiyyət öz dövlətinin ilk dəfə olaraq həm müharibədə, həm diplomatiyada, həm də bərpa prosesində sözün əsl anlamında "yol göstərən", "münbit ortam yaradan" və "zamanın nebzini tutan" güc olduğunu gördü. Bu güven siyasi davranışlarında daha çox təmkin, daha az destruktiv populizm, daha çox məsuliyyət yaratdı. İkinci, milli birləşmənin institutional xarakter almasına uğurlamaq lazımdır. Əvvəllər ancaq bayramlarda və müəyyən tarixi günlərdə görünən milli həmreylik bu beş ildə artıq ölkənin daimi siyasi davranış modeline çevrilib. Üçüncü, qələbə psixologiyasını - uduzma sindromunun aşılması faktorunu fərqləndirməliyik: 30 illik işğal dönəmi ölkəmizdə istər-istəməz bir pessimist alt-kultura formalaşdırılmışdı. Zəfər bu psixoloji baryeri tamamilə aradan qaldırdı. Bu gün ölkəmiz qürur üzərində quруlan yeni mental güc zolağında güvenlə irəlileyir. İndi isə siyasi mədəniyyəti - populizmən məsuliyyətə keçidi uğurlayaq:

Zəfərdən sonrakı dönəmi səciyyələndirən əsas göstəricilərdən biri siyasi mədəniyyətin keyfiyyətə yüksəlməsidir. Bu yüksəliş bir neçə aspektdə özünü bürüzə verir:

Ölkəmizdə siyasi davranışın yüksək səviyyədə yetişməsi müşahidə edilir. İnsanlar daha soyuqqanlı, daha təmkinli, daha analitik mövqelər sərgiləməyə başlayıb. Sosial şəbəkələrdə belə, məsələlərin müzakirəsində daha çox fakta söykənən, emosional çağırışlardan uzaq duran mövqelər müşahidə olunur.

-Siyasi iştirak mühitinin genişlənməsi amili:

Zəfər, topluma "vətəndaş sözünün dəyəri"nə dair yeni anlayış qazandırdı.

- QHT-lərin fəallaşması,
- gənclərin siyasi və ictimai proseslərə qoşulması,
- media davranışının siyasi

Qarabağ Zəfəri siyasi fəallığı artırın faktora çevrildi...

məsuliyyət baxımından yetişməsi - bax, bunlar son beş ilin bariz göstəriciləridir.

Ən néhayət, hakimiyəti tənqid - məsuliyyət çərçivəsinə salındı. Tənqid əvvəlki kimi emosional boşalmaya deyil, fakt və arqument üzərində quруlan konstruktiv mövqeyə çevrilməye başlayıb. Bax, bu, siyasi mədəniyyətin normal inkişaf yoludur. Bəli, Zəfərdən sonra toplumun ən çox dəyişen kəsimi gənclərdir. Müharibəni yaşıyan, Zəfərin nefəsini duyan, Şuşa, Xankəndi, Xocalı yollarının açılmasını görən bu nəsil özündə tamamilə yeni dünyagörüş formalaşdırıb. Gənclər yüksək dövlətcilik şüuru

nümayiş etdirir. Könüllülük hərəkatı, sosial layihələr, regional inkişaf təşəbbüsleri artıq təkcə şurə deyil - gerçek çalışma bölməsidir. Qarabağa, ümumən işğaldan qurtulmuş torpaqlarımıza dönüş layihələrində geniş iştirak gənclərin bir başqa şansıdır. Kəlbəcərdən Şuşaya, Ləçəndən Zəngilanə qədər aparılan bərpa, quruculuq işlərinə gənclərin könüllü qoşulması ölkəmizin çalışsanlıq səviyyəsini yüksəldən ciddi faktordur. Belə faktorlardan biri də medəni və intellektual çalışsanlıqdır. Zəfər, gənclərin identifikasiya təmələrini gücləndirdi. Musiqidə, ədəbiyyatda, rəqəmsal platformlarda Qarabağ, Zəngəzur mövzusu dayaq koduna çevrilib. Bir sözə, toplumun düşüncə xəritəsi deyişib: Qələbədən sonra yeni gerçəklilik formalaşıb, yeni mühit yaranıb. Beş ildə yaranan ən dərin dəyişiklik ölkənin ümumi təfəkkür modelindəki dəyişikliyidir. Biz artıq öz təhlükəsizliyini təmin edən ölkəyik, müdafiə olunmaqla uğraşmırıq. Bu, siyasi davranışa, dövlətə münasibətə, gələcək planlamaya da təsir edir. Budur, bölgənin diktə edilən

bizə daha yetkin, daha çalışqan, daha özüneinamlı ölkədən danışa bilme fırsatı tanyır. Zəfər Azərbaycanı yalnız qürurlandırmadı, həm de yenidən öyrətdi. Siyasi düşüncə dəha da yetkinləşdi, ictimai iştirak genişləndi, milli identifikasiya gücləndi, dövlət-toplum münasibəti yeni merhələyə yüksəldi, informasiya savaşısı və diplomatiyaya toplumun marağı artı, siyasi məsuliyyət davranış norması kimi formalasdı.

Beləliklə, cəmiyyətin öz içinde qalib psixologiyasının möhkəmlənməsi, siyasi mədəniyyətin formallaşması, fəallığın yüksəlişi də Zəfərə daxildir. Bugünkü Azərbaycan öncəkindən daha ayıqdır, daha məsuliyyətlidir, daha millidir, daha strategiya yönümlüdür, daha qalib ruhi gücə sahibdir. Zəfər - 44 günün sonunda qazanılsada, o, illərlə davam edən milli yüksəlş prosesinin möhkəm başlangıcıdır.

**Vidadi ORDAHALLI
Yazı Azərbaycan
Respublikasının Medianın
İnkişafı Agentliyinin maliyyə
dəstəyile çap olunur**